

**YENİ
NESİL
SORULAR**

DERSLERİN FENOMENİ SİZ OLUN

SOSYAL BİLGİLER FENOMENİ 5.SINIF

BAŞARI SENİN ELİNDE

Kısa
Özet
Bilgiler

Uygulama
Çalışmaları

Konu
Testleri

Mantık
Muhakeme
Soruları

VIDEO ÇÖZÜMLÜ SORULAR

TANDEM YAYINLARI

© Bu eserin tamamının ya da bir kısmının eseri yayımlayan şirketin önceden izni olmaksızın basımı, elektronik ortamda ya da fotokopi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

Yayın Türü

Bilgi, Etkinlik ve Soru Bankası
Sosyal Bilgiler 5. Sınıf

Editör

Murat TASIM

Hazırlayan

Aytaç ONAY

Dizgi-Grafik

Tandem Grafik Servisi

Basıldığı Yer

Prizma Press

Sertifika No: 44996

Halkalı Merkez Mah. Fatih Cd No: 71 Küçükçekmece / İSTANBUL

Tel: (0212) 696 99 99 Belgeç: (0212) 696 46 46

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır parlayacak!
O benimdir, o benim milletimindir ancak!

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilal!
Kahraman ırkıma bir gül... ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal.
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklal.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım;
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar.
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imânı boğar,
'Medeniyet!' dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın,
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri 'toprak' diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehid oğlusun, incitme, yazıktır, atanı.
Verme, dünyâları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şühedâ fışkıracak toprağı sıksan, şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Hudâ,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyâda cüdâ.

Rûhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin ma' bedimin göğsüne nâ-mahrem eli!
Bu ezanlar-ki şehâdetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım.
Her cerihamdan, İlahî, boşanıp kanlı yaşım;
Fışkırır rûh-ı mücerred gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım!

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet,
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

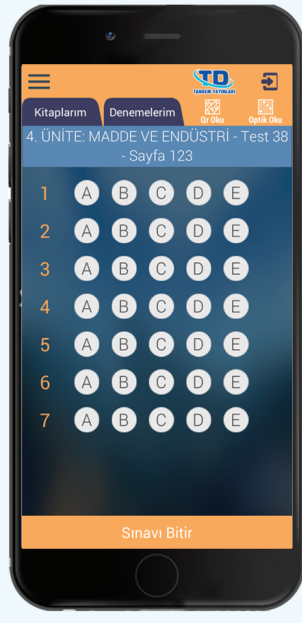
Tandem Dijital

ANDROID ve IOS için **Tandemdijital** uygulamasını mobilden indirebilirsiniz.

Bu uygulama ile **5. Sınıf Sosyal Bilgiler** Fenomeni soru bankasındaki bütün testlerin karekodlarını okutup cep telefonlarından optikleri kodlayarak testleri çözebilirsiniz. Test sonuçlarındaki yanlış yanıtlanan soruların video çözümlerini de izlemeniz mümkündür.

Testi Okutun

Online Test Optiğini
İşaretleyin

Sonuçlarınızı Görün
Videoları İzleyin

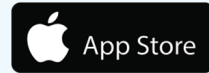

Kaydınızı Tamamlayıp
Raporunuzu Alın

Tandem Dijital okuma sistemiyle öğrencilerinizin test sonuçlarını değerlendirip anında gözlemleyebilirsiniz.

www.tandemdijital.com

www.tandemdijital.com

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE: BİREY VE TOPLUM

Sosyal Bilgiler Dersinden

Öğrendiklerimiz	7
Test - 1	9
Olaylar ve Sonuçları	11
Test - 2	13
Hak ve Sorumluluklarımız	15
Test - 3	17
Çocuk Hakları	19
Test - 4	21
Ünite Değerlendirme Test - 5	23
Ünite Değerlendirme Test - 6	25

2. ÜNİTE: KÜLTÜR VE MİRAS

Uygarlıkları Öğreniyorum - Anadolu	27
Test - 7	33
Uygarlıkları Öğreniyorum -	
Mezopotamya	35
Test - 8	37
Çevremizdeki Güzellikler	39
Test - 9	41
Çevremizdeki Güzellikler	43
Test - 10	45
Kültürümüzü Tanıyalım	47
Geçmişten Günümüze Kültürümüz	49
Test - 11	51
Ünite Değerlendirme Test - 12	53
Ünite Değerlendirme Test - 13	55
Ünite Değerlendirme Test - 14	57

3. ÜNİTE: İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER

Yeryüzü Şekilleri	59
Test - 15	61
İklimin İnsan Faaliyetlerine Etkisi	63

Nüfus ve Yerleşme	65
Test - 16	71
Test - 17	73
Test - 18	75
Afetler ve Çevre Sorunları	77
Afetlerin Yaşamımıza Etkisi	80
Test - 19	81
Ünite Değerlendirme Test - 20	83
Ünite Değerlendirme Test - 21	85

4. ÜNİTE: BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM

Teknoloji ve Toplum	87
Test - 22	89
Doğru ve Güvenilir Bilgi	91
Sanal Ortamda Güvenlik	92
Test - 23	93
Bilim İnsanlarının Ortak Özellikleri	95
Bilimsel Etik	96
Test - 24	97
Ünite Değerlendirme Test - 25	99
Ünite Değerlendirme Test - 26	101

5. ÜNİTE: ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

Çevremizdeki Ekonomik Faaliyetler	103
Test - 27	105
Ekonomik Faaliyetler ve Meslekler	107
Test - 28	109
Ekonomik ve Sosyal Hayat	111
Üretim - Dağıtım ve Tüketim Ağı	112
Test - 29	113
Yeni Fikirler Geliştirelim	115
Bilinçli Tüketici	116
Test - 30	117
Ünite Değerlendirme Test - 31	119
Ünite Değerlendirme Test - 32	121

İÇİNDEKİLER

6. ÜNİTE: ETKİN VATANDAŞLIK

Halka Hizmet Veren Kurumlar	123
Sivil Toplum Kuruluşları	124
Test - 33	125
Yaşadığım Yerin Yönetimi	127
Test - 34	129
Temel Haklarımızı Öğrenelim	131
Test - 35	133
Bayrağımız ve İstiklâl Marşı	135
Test - 36	137
Ünite Değerlendirme Test - 37	139
Ünite Değerlendirme Test - 38	141

7. ÜNİTE: KÜRESEL BAĞLANTILAR

Yaşadığım Yerin Ülke	
Ekonomisine Katkısı	143
Test - 39	145
Ekonomik İlişkilerde Teknoloji	147
Turizm ve Uluslararası İlişkiler	148
Test - 40	149
Ortak Mirasımız	151
Toplum İçin Çalışıyorum	152
Test - 41	153
Ünite Değerlendirme Test - 42	155
Ünite Değerlendirme Test - 43	157
Cevap Anahtarları	159

Sosyal Bilgiler Dersinden Öğrendiklerimiz

Etkin Vatandaş: Devlete ve topluma karşı olan sorumluluklarının bilincinde olan bireylerdir.

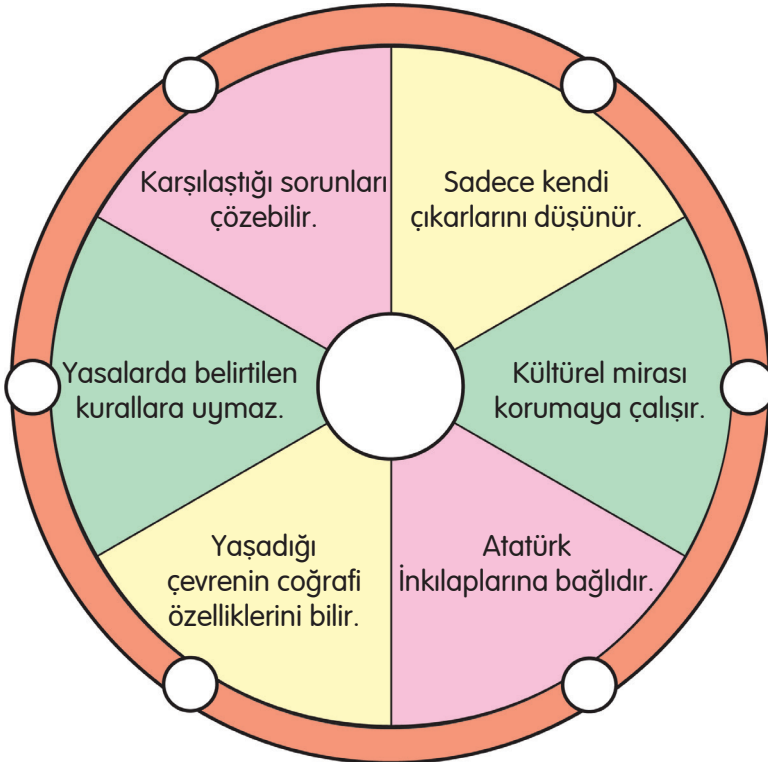
Sosyal bilgiler dersi öğrencileri toplumsal hayata hazırlayıp onların sosyal becerilerini geliştiren hak, ödev ve sorumlulukların öğrenilmesine yardımcı olan bir derstir. Bizlerin, etkin ve sosyal birer Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmamızı sağlayan sosyal bilgiler aynı zamanda tarih, coğrafya ve vatandaşlık konularını da içeren bir derstir.

Sosyal bilgiler dersi sayesinde;

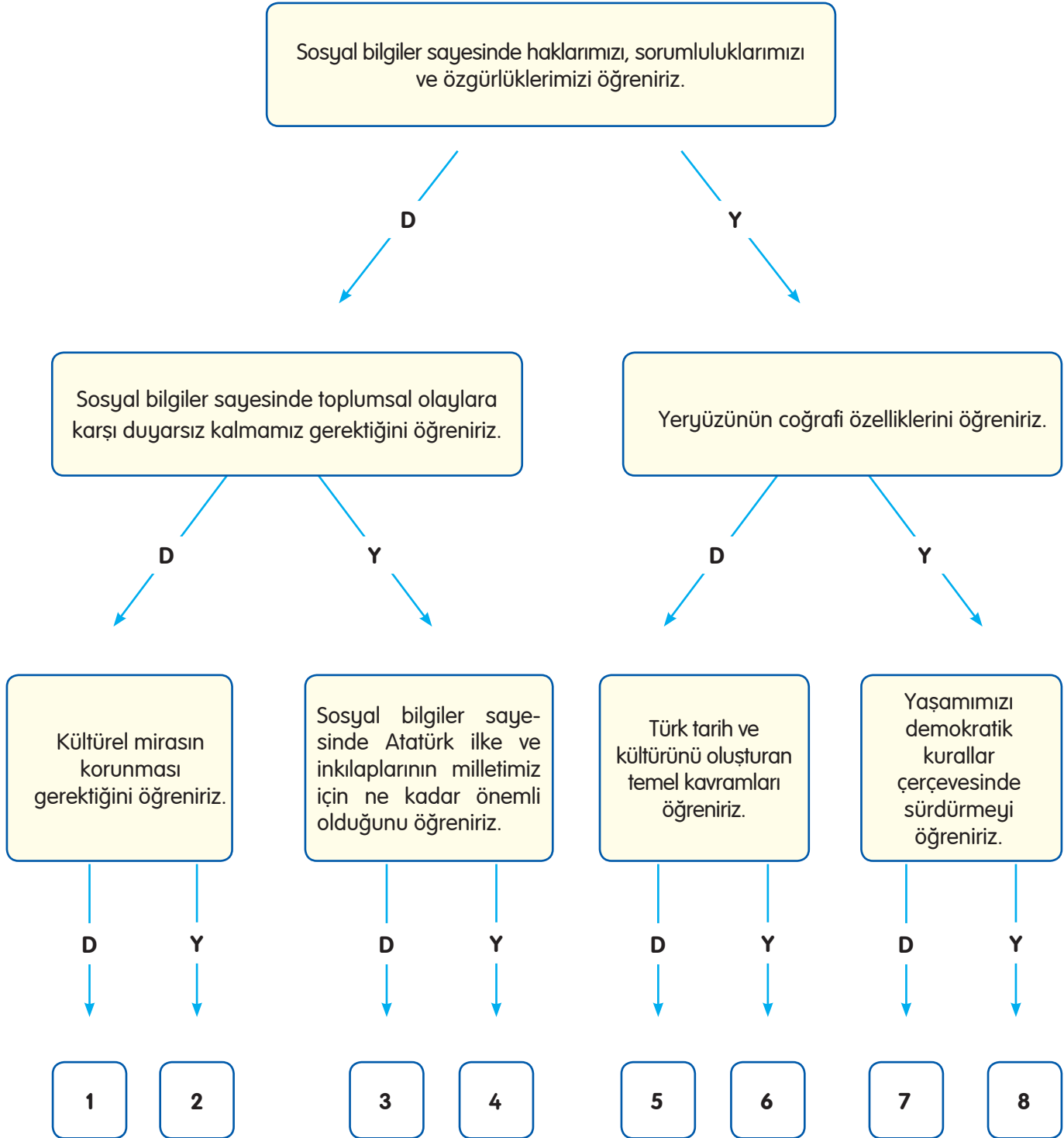
- Çevremizde yaşadığımız olumsuz bir durum karşısında sorunu gidermek için ilgili yerlere dilekçe hakkımızla başvuru yapabileceğimizi öğreniriz.
- Vatanını, milletini seven ve bunların varlığı için çalışan bireyler oluruz.
- Herkesin yasalar önünde eşit olduğunu öğrenmiş oluruz.
- Atatürk ilke ve inkılaplarının milletimiz için ne kadar önemli olduğunu farkına varırız.
- Türk tarihini ve kültürünü oluşturan temel kavramları öğreniriz.
- Milli bilincin oluşturulması ve kültürel mirasın korunması gerektiğini anlarız.
- Yeryüzünün coğrafi özelliklerini, insan ile çevre arasındaki etkileşimi ve etkileşimin sonuçlarını kavrarız.

UYGULAMALAR

1. Atakan hedef tahtası üzerinde etkin ve sosyal bir vatandaşın özelliklerinin yazılı olduğu bölümlere isabetli atışlar yapmak istemektedir. Atakan'ın hedef tahtasında atış yapması gereken yerlere "✓" işareti koyunuz.

2. Aşağıda verilen bilgilerin doğru ve yanlış olma durumuna göre ilerlediğimizde kaç numaralı çıkışa ulaşırız, işaretleyiniz.

1.

Aynı toprak üzerinde yaşayan ve aynı devlete vatandaşlık bağı ile bağlı olan kişilere vatandaş adı verilir. Vatandaşların bağlı olduğu devlete karşı sorumlulukları olduğu gibi devletin de vatandaşlara sağladığı haklar vardır. Haklarını ve sorumluluklarını bilen ve bunlara göre hareket eden kişiler etkin birer vatandaşdır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi etkin bir vatandaşın yapması gereken davranışlara örnek gösterilemez?

- A) Ülke yönetimine katkı sağlamak
- B) Kanunlara ve kurallara uymamak
- C) Üretim yaparak ülke ekonomisine katkıda bulunmak
- D) Askerlik görevini yerine getirmek

2.

- Yaşadığı çevreyi tanı ve korur.
- Karşılaştığı sorunlara çözüm üretir.
- İstek ve yeteneklerinin farkına varır.
- Yaşadığı çevrenin coğrafi özelliklerini bilir.

Yukarıda verilenlerden kaç tanesi etkin ve sosyal bir vatandaşın özelliklerindendir?

- A) 1
- B) 2
- C) 3
- D) 4

3.

Sosyal Bilgiler dersi sayesinde; elektronik ürünleri kendime, başkalarına ve doğaya zarar vermeden kullanmayı öğrendim. Elektronik ürünleri kullanmadan önce kullanma kılavuzlarını okuyorum ve kılavuzda yazan bilgilere göre hareket ediyorum.

Bu açıklamaya göre Sosyal Bilgiler dersinin bireylere hangi alanda kazanımlar sağladığı söylenebilir?

- A) Ekonomi
- B) Tarih
- C) Teknoloji
- D) Hukuk

4.

- I. Geçmişte yaşamış uygarlıklar hakkında bilgi sahibi oluruz.
- II. Toplumsal hak ve sorumluluklarımızı öğreniriz.
- III. İnsan ve hayvanların büyüme ve gelişmelerinin nasıl gerçekleştiğini öğreniriz.

Bu bilgilerden hangileri Sosyal Bilgiler dersinin bireylerin gelişimine sağladığı katkılar arasında gösterilebilir?

- A) Yalnız I.
- B) I ve II.
- C) Yalnız III.
- D) I, II ve III.

5.

Ebru

Çini

Zeybek

Bu görseller Sosyal Bilgiler dersinin sağladığı kazanımlardan hangisi ile ilgilidir?

- A) Sosyal Bilgiler dersi, millî kültürümüzü oluşturan temel öğeleri ve süreçleri kavramamızı sağlar.
- B) Sosyal Bilgiler dersi, ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik ilişkilerini öğrenmemizi sağlar.
- C) Sosyal Bilgiler dersi, yaşadığımız çevrenin coğrafi özelliklerini tanımamızı sağlar.
- D) Sosyal Bilgiler dersi, ülkemize karşı görev ve sorumluluklarımızın neler olduğunu öğrenmemizi sağlar.

6. Sosyal bilgiler dersinde;
- Yaşamımızı demokratik kurallar çerçevesinde sürdürmeyi öğreniriz.
 - Başkalarının haklarını göz ardı etmeyi öğreniriz.
 - Toplum içinde daha sosyal ve uyumlu bireyler oluruz.
 - Yaşanan toplumsal sorunlara karşı duyarsız olmayı öğreniriz.

Sosyal bilgiler dersinin kişilere kazandırdıkları ile ilgili yukarıda verilen bilgilerden hangileri doğrudur?

- A) I ve III. B) II ve III. C) II ve IV. D) Yalnız IV.

7.

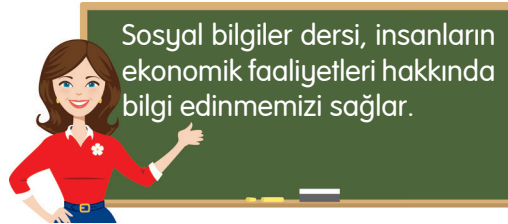
Kübra, Sosyal Bilgiler dersinde aşağıda verilen bilgileri öğrenmiştir.

- Ülkemizde ortalama yükselti ve engebe fazladır.
- Dağlar doğu ve batı yönüne doğru uzanmaktadır.
- Yükselti batıdan doğuya doğru gidildikçe artar.

Buna göre Kübra, öğrendiklerini sosyal bilgiler dersinin bireylere sağladığı kazanımlardan hangisi ile ilişkilendirebilir?

- Ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik, kültürel ve sosyal ilişkilerini öğrenmemizi sağlar.
- Bilim ve teknolojinin insan hayatı üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini öğrenmemizi sağlar.
- Türk milletine ait bağımsızlık ve egemenlik unsurlarının neler olduğunu öğrenmemizi sağlar.
- Yaşadığımız çevrenin coğrafi özelliklerini tanımamızı sağlar.

8.

Aşağıdaki öğrencilerden hangisi öğretmenin tahtada yazdığı bilgi ile ilgili bir örnek vermiştir?

- İsmail: Etkin vatandaş, demokratik sorumluluklarını bilir seçimlerde oy hakkını kullanır.
- Semih: Teknolojinin olumsuzluklarıyla karşılaşmamak için tanımadığımız kişilerden gelen e-postaları açmamalı ve sosyal medya hesaplarında kişisel bilgilerimizi ayrıntılı bir şekilde paylaşmamalıyız.
- Kübra: Okulda öğrenci olarak eğitim almak benim en doğal hakkım. Bu hakka sahip olduğum için okulumda ücretsiz eğitim alıyorum.
- Alican: Giresun, Ordu, Trabzon, Rize ve çevresinde kıyılarında yağış ve neme fazla ihtiyaç duyan çay, fındık ve mısır üretimi yaygındır.

Olaylar ve Sonuçları

Olay: Ortaya çıkan durum, ilgi çeken veya çekebilecek özellikte olan her türlü oluşuma denir.

Çok boyutluluk: Bir olayın birden fazla nedeninin ve sonucunun olmasıdır.

Her gün farklı farklı olaylara şahit olabiliriz. Yaşanılan olaylardan bazılarının içinde bizzat yer alırken bazılarını da televizyon, radyo, İnternet ya da gazete gibi iletişim araçlarından öğreniriz.

Çevremizde meydana gelen bir olay yaşamın birçok alanını etkiler ve kişilerde bu olaylardan farklı etkilenirler. Bu durumun temel nedeni insanların farklı duyu, düşünce veya kişilik özelliklerine sahip olmaları, olayların neden ve sonuçlarının kişiler açısından farklılık oluşturmalarıdır. Bu bakımdan olaylar çok boyutludur.

Yaşanan bir olayın tek bir sebebi veya sonucu olabileceği gibi birden fazla sebebi veya sonucu da olabilir.

Örnek olay: Erozyonun meydana gelmesi

Neden: Meraların aşırı otlatılması, ağaçların kesilmesi, toprakların yanlış işlenmesi, rüzgâr ve yağışların etkisi

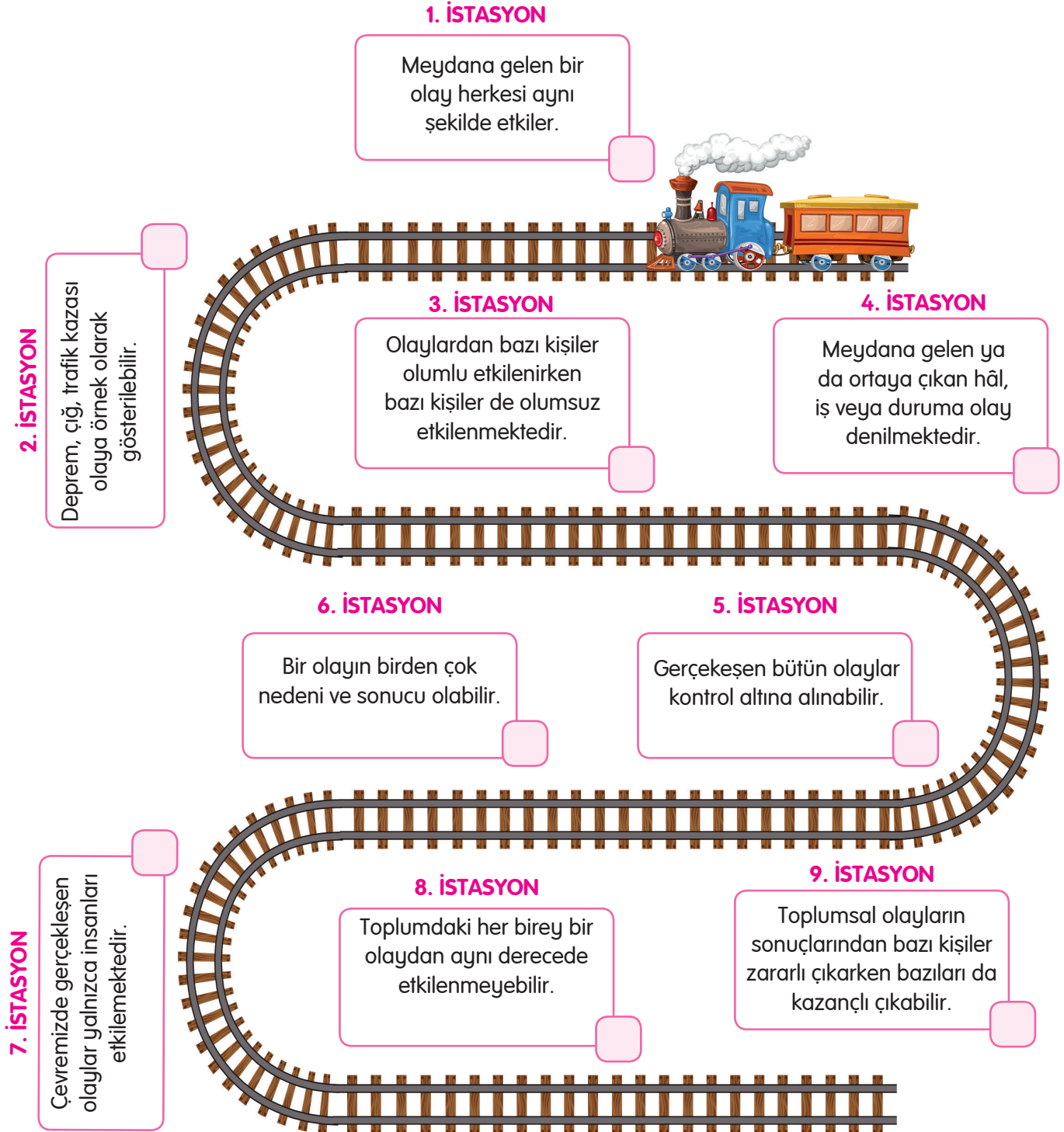
Sonuç: Toprakların çölleşmesi, tarımsal üretimin azalması, kırsal bölgelerden kentlere göçlerin yaşanması

UYGULAMALAR

1. Trafik kazası ile ilgili bir olayda aşağıda verilen bilgilerin neden mi, sonuç mu olduğunu yanındaki kutucuklara işaretleyiniz.

		Neden	Sonuç
1	Trafik kazasından sonra can kayıplarının yaşanması		
2	Trafik kazası yapan sürücünün acemi olması		
3	Trafik kazalarına sebebiyet veren yolda çukurların olması		
4	Trafik kazası sonrasında yaralanma		
5	Aracın lastiğinin patlaması		
6	Yolcuların şoförle konuşmaları		
7	Trafik levhalarının bulunmaması		
8	Mal kayıplarının yaşanması		
9	Sürücünün yorgun ve uykusuz olması		
10	Kaza yapan ailenin ekonomik kayıp yaşamaması		

2. Tren, üzerlerinde olaylar ve sonuçlarıyla ilgili doğru bilgilerin yazılı olduğu istasyonlardan yolcu alacaktır. Buna göre trenin yolcu alması gereken istasyonların üzerine "✓" işareti koyunuz.

1.

Şehirdeki trafik ışıklarında meydana gelen arıza hem sürücülerin hem de yayaların zor anlar yaşamalarına neden oldu.

Verilen durumu en iyi açıklayan cümle aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Her olay çok sayıda insanı etkiler. B) Her olayın birden fazla nedeni vardır.
C) Bir olay birden fazla kişiyi etkileyebilir. D) Her olayın birden fazla sonucu vardır.

2.

HABER

Sivas'ın Koyulhisar ilçesindeki hidroelektrik santralindeki kanal patladı. Olay sonrası çevreye dağılan tonlarca suyun neden olduğu sel ve heyelan, D-100 karayolunu ulaşımına kapattı. Patlama sonrası gelen sel suları, 2 aracı sürükledi. Araçlarda bulunan 6 kişi çevredeki vatandaşların ve ekiplerin müdahalesi ile kurtarıldı. Yaralılar Suşehri Devlet Hastanesine kaldırıldı.

Buna göre

- I. Olayların bir çok sonucu vardır.
II. Olaylar çok boyutludur.
III. Olaylar sadece ekonomik kayıplara yol açar.

ifadelerinden hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I. B) I ve II. C) Yalnız III. D) I, II ve III.

3.

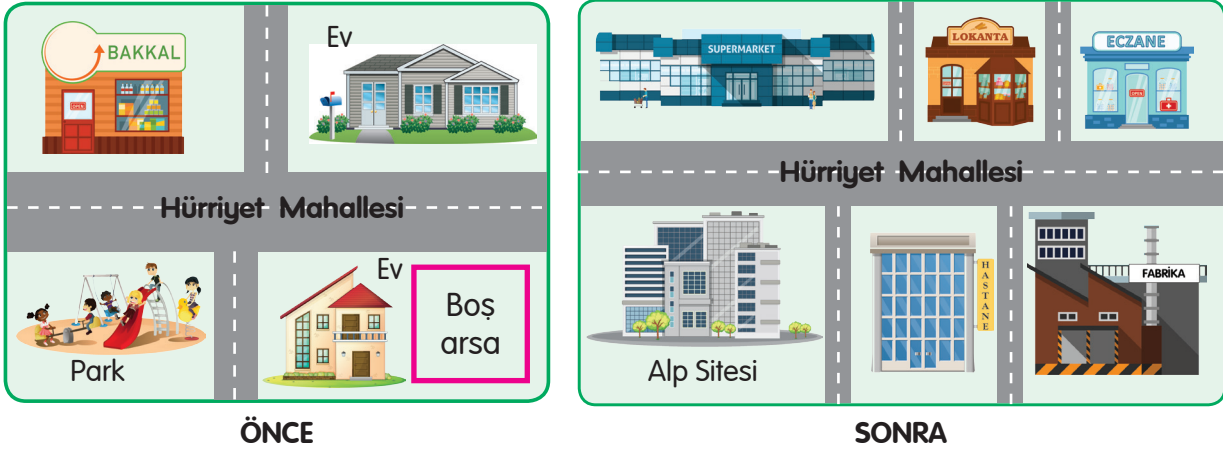

Benim adım Canberk. Daha önce Anadolu'nun küçük bir köyünde yaşıyordum. Ancak tarım alanlarının miras nedeniyle bölünmesi, kuraklık ve sulama gibi problemlerden dolayı geçimimizi sağlayamadık ve İzmir'e taşındık. Babam uzun bir arayıştan sonra iş buldu, ben ise bu yıl yeni okul ve arkadaşlarımla tanıştım. Ablam hem üniversiteye gidiyor hem de bir yerde çalışıyor. Buraya alışmak biraz zor oldu, ev bulmakta ve okula kayıt yaptırmakta sıkıntılar yaşadık ama şu an her şey yolunda.

Canberk'in yaşadığı bu olayda (taşınma) aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı yoktur?

- A) Olayın nedenleri nelerdir? B) Olayın sonuçları nelerdir?
C) Olay kimleri etkilemiştir? D) Olay ne zaman gerçekleşmiştir?

4. Aşağıdaki görsellerde bir mahallede bulunan boş arsaya fabrika yapılmasıyla meydana gelen değişim gösterilmiştir.

Bu görsellerden hareketle fabrika yapılması ile mahallenin;

- I. Ekonomik yapısı
- II. İklim şartları
- III. Sosyal yapısı

özelliklerinden hangilerinin değiştiği söylenebilir?

- A) Yalnız I. B) I ve II. C) II ve III. D) I ve III.

5. Çevremizdeki bir olay yaşamın birçok alanını etkiler ve kişilerde bu olaylardan farklı etkilenirler. Aşağıdakilerden hangisi kişilerin olaylardan farklı etkilenmesinin nedenlerinden biri olamaz?

- A) Bireylerin farklı düşünce yapısına sahip olmaları
- B) Her insanda aynı kişilik özelliklerinin var olması
- C) Bireylerin farklı bakış açılarına sahip olmaları
- D) Bireylerin farklı duygusal özelliklere sahip olmaları

6.

Ali

Parktaki ağaçlara ne kadar güzel şekiller vermişler.

Şekil vermek için zavallı ağaçların dallarını kesmişler.

Can

Bu konuşmalara bakılarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İnsanların farklı bakış açılarına sahip olduğu
- B) Olaylar arasında neden-sonuç ilişkisinin olmadığı
- C) Her olayın olumsuz olarak sonuçlandığı
- D) Olayların birden fazla nedeninin olduğu

Hak ve Sorumluluklarımız

- Toplumu oluşturan insanların her birine **birey** denir. Bir işte veya etkinlikte yer alan bireylerin üstlendikleri görevlere **rol** denir.
- İnsanlar bulundukları konum gereği grup veya kurum içerisinde çeşitli roller üstlenirler. Örneğin; herkesin aile içerisinde üstlendiği çocuk, kardeş, abi, abla, torun gibi roller vardır.
- Roller bireyin tutum ve davranışları üzerinde etkili olmaktadır.
- İçinde yer aldığımız grup ve kurumlarda üstlendiğimiz rollerle ilişkili haklarımız ve yerine getirmemiz gereken bir kısım sorumluluklarımız vardır.

Grup

- Ortak bir amaç için insanların bir araya gelmesi ile oluşan topluluğa **grup** denir.
- Toplum içinde yaşayan insanlar ister istemez bir grubun içinde yer alırlar. Bazı gruplara doğuştan bazı gruplara ise sonradan katılırız.

- Örneğin aile bir gruptur.

Grupların özellikleri

- Grupta bireylerin belli hak ve sorumlulukları vardır.
- Gruplar geçici veya sürekli olabilir.
- Grupta gönüllü olarak çalışılır.
- Gruplara en iyi örnek komşular, akrabalar ve sınıf arkadaşlarıdır.
- Bireylerin yaşadığı toplumun üyesi olma sürecine **sosyalleşme** denir.

Kurum

- Toplumsal bir görevi yerine getirmek için kurulmuş olan kuruluşlardır.
- Kurumlar resmî ve özel kurumlar olmak üzere ikiye ayrılır.
- **Resmî kurumlar**; okullar, hastaneler, belediyeler, emniyet müdürlükleri, sağlık ocakları vb. **özel kurumlar**; özel okullar, eczaneler, özel hastaneler, kişisel gelişim kursları vb.

Kurumun özellikleri

- Kurumun uzun süreli ve yasalarla belirtilmiş kuralları vardır.
- Kurum çalışanları belli bir maaş karşılığı çalışırlar.

UYGULAMALAR

1. Aşağıda verilen ifadelerin doğru ya da yanlış olduklarını yanlarındaki kutucuklara işaretleyiniz.

	Doğru	Yanlış
İçinde bulunduğumuz gruplara göre farklı roller üstlenebiliriz.		
Aynı anda sadece bir grubun üyesi olabiliriz.		
Grubun üyeleri arasında iş birliği ve iş bölümü vardır		
Kurumlarda gönüllü olarak çalışılmaktadır.		
Kurumlar resmi ve özel kurumlar olmak üzere ikiye ayrılırlar.		
Hepimiz gün içinde çeşitli gruplar ve kurumlar içinde yer alırız.		
Sınıf gruba örnek olarak gösterilebilir.		
Roller bireyin davranışları ve tutumları üzerinde etkili değildir.		
Bireylerin grup içinde üstlendikleri görevlere rol denir.		
Kurum içindeki kurallar kendiliğinden oluşmaktadır.		

Hak ve Sorumluluklarımız

Hak

- Hak, kişinin başkasının hayatına müdahale etmeden kendi yaşamına ait elde ettiği kazançlardır.
- Hak, bir gruba dahil olan bireylerin neleri yapabileceğini göstermektedir.
- Hakların sınırsızca kullanılmak istenmesi, çevremizdeki diğer insanların haklarının ihlâl edilmesine neden olur.

Ailedeki Haklarımız

- Sınırsız sevilmek
- Oyun oynamak
- Yeme, giyinme ve barınmak
- Aile içinde fikirlerimizi söyleyebilmek
- Bakılıp büyütülmek

Okuldaki Haklarımız

- Arkadaşlarından saygı görmek
- Okulun fiziki ortamlarından yararlanmak
- Okul spor salonundan faydalanmak
- İyi bir eğitim ve öğrenim görmek

Sorumluluk

- Kişinin kendi davranışlarının veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesine **sorumluluk** denir.
- Haklar ve sorumluluklar birbirinin tamamlayıcısı olduğundan genel olarak kazanılan haklar beraberinde sorumlulukları da getirmektedir.
- Sorumluluklar her zaman ve her yerde aynı değildir. Kişilerin sorumlulukları zaman içinde değişebilir.

Ailedeki sorumluluklarımız

- Büyüklere saygılı olmak
- Ev işlerinde büyüklere yardımcı olmak
- Odamızı düzenli tutmak
- Eve zamanında gelmek
- Verilen iş ve görevleri zamanında yapmak

Okuldaki Sorumluluklarımız

- Arkadaşlarla uyum içinde olmak
- Okul eşyalarına zarar vermemek
- Derslere düzenli olarak katılmak
- Sınıfı ve okul bahçesini temiz tutmak

UYGULAMALAR

1. Aşağıda tabelalarda yazan cümlelerin hak ve sorumluluk olma durumunu örneklerdeki gibi altlarına yazınız.

.....

.....**Hak**.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....**Sorumluluk**.....

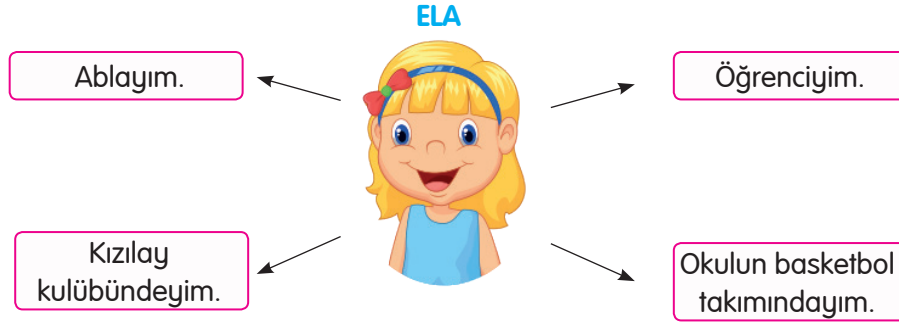

1. Bir işi sonuçlandırmak için neyin, ne zaman yapılacağını önceden düzenlenmesine plan denir. Planlı çalışmak, bireyi başarıya götürdüğü gibi işlerimizi de zamanında ve düzgün bir şekilde sonuçlandırmamızı sağlar. Planlı çalışmak, başarılı bir bireyin sahip olduğu özelliklerden biridir. Buna karşın işlerini bir plan dahilinde yapmayan yani gelişigüzel yapan bireyler başarıya ulaşamayabilir. Bu nedenle işlerimizi zamanında ve başarılı bir şekilde sonuçlandırmak istiyorsak görev ve sorumluluklarımızı yerine getirirken planlı hareket etmeye özen göstermeliyiz.

Bu bilgilerde aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı yoktur?

- A) Plan nasıl yapılır? B) Planlı çalışmanın faydaları nelerdir?
C) Plan nedir? D) Görev ve sorumluluklarımızı nasıl yapmalıyız?

2.

Buna göre Ela ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sadece bir gruba üyedir.
B) Farklı gruplarda farklı rolleri vardır.
C) Sorumluluk sahibi değildir.
D) Arkadaşları tarafından çok sevilmektedir.

3. Sorumluluk, bireylerin yaptığı davranışların sonuçlarını üstlenmesidir. Bireyler toplum içinde üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmekle yükümlüdür.

Buna göre 5. sınıfa giden aşağıdaki öğrencilerden hangisi okuldaki sorumluluklarına örnek vermemiştir?

- A) Derse zamanında girmek
B) Okul eşyalarına zarar vermemek
C) Okul çalışanlarına saygılı olmak
D) Sağlıklı ve dengeli beslenmek

4.

Ahmet

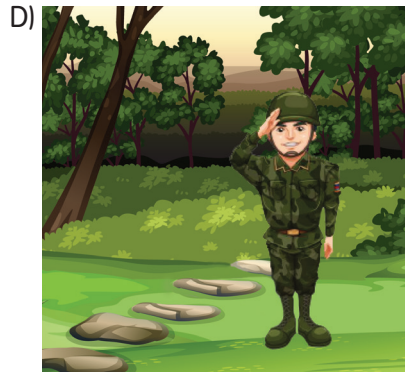
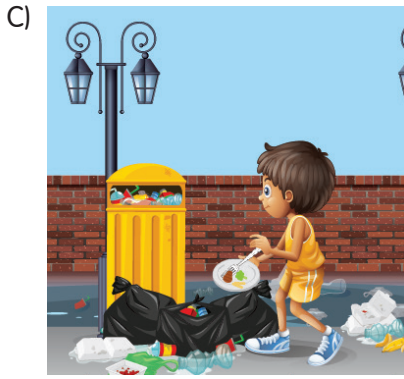
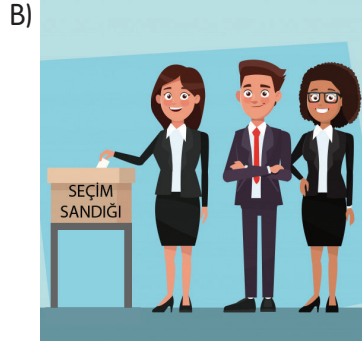
Odamı toparlayıp düzenlemek, temiz tutmak benim sorumluluklarımdandır. Annem yemek yaparken sofranın kurulmasına yardımcı olurum. Derslerime düzenli ve planlı çalışırım. Düzenli olarak kitap okurum. Okula her gün zamanında giderim. Çantamı akşamdan hazırlarım. Arkadaşlarımla beraber sınıfımızı temiz tutarız. Okul kurallarına uyarız.

Buna göre Ahmet için aşağıdakilerden hangisi kesinlikle söylenebilir?

- A) Haklarını bilir ve kullanır. B) Tüm derslerde başarılıdır.
C) Sorumluluk sahibi bir bireydir. D) Okul ve evde hiç problem yaşamaz.

5. Vatandaşların bağlı olduğu devlete karşı sorumlulukları olduğu gibi devletin de vatandaşlara sağladığı haklar vardır. Haklarını ve sorumluluklarını bilen ve bunlara göre hareket eden kişiler etkin birer vatandaşdır.

Aşağıdaki görsellerin hangisindeki kişilerin etkin vatandaş olduğu söylenemez?

6.

Evdeki Sorumluluklarım

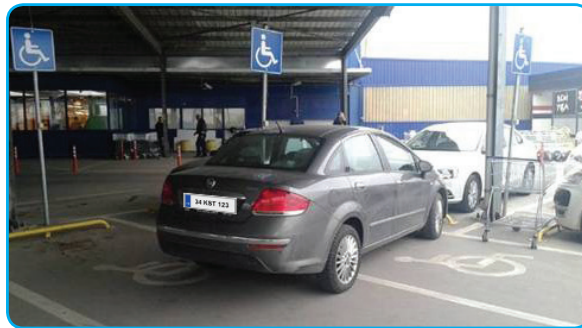
- ★ Evin geçimini sağlamak
- Odamı toplamak
- ▲ Ödevlerimi zamanında yapmak
- Akşam yemeklerini hazırlamak

5. sınıfa giden Zeynep sorumluluk listesine hangi işaretlerle gösterdiği sorumlulukları yanlış yazmıştır?

- A) ★ ve ● B) ● ve ▲ C) ▲ ve ■ D) ★ ve ■

7.

Haklarını ve sorumluluklarını bilen ve bunlara göre hareket eden kişiler etkin birer vatandaşdır.

Yukarıda verilen bilgiye göre görselde yapılan yanlış davranış, etkin vatandaşlarda bulunması gereken özelliklerden hangisi ile çelişir?

- A) Kanunlara ve kurallara uyar. B) Vergisini düzenli öder.
C) Ülke yönetimine katkı sağlar. D) Askerlik görevini yerine getirir.

Çocuk Hakları

- Dünya üzerinde tüm çocukların doğuştan sahip oldukları haklara **çocuk hakları** denir.
- 20 Kasım 1989'da Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi kabul edilerek çocuk hakları güvence altına alınmıştır.
- Dil, din, ırk, milliyet ayrımı yapmadan dünyadaki tüm çocuklara yardım etmek ve haklarını korumak amacıyla Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) kurulmuştur.
- Ülkemizde 1990 yılında imzaladığı bu sözleşmedeki hakları devletler çocuklara tanımakla yükümlüdür.
- Ülkemizde Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin uygulanması ve takibinden Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı sorumludur.
- Ülkemizde çocukların haklarını kullanmasına olanak sağlamak ve düşüncelerini özgürce ifade etmelerine fırsat vermek amacıyla hemen hemen her kentte çocuk meclisleri bulunmaktadır.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin Bazı Maddeleri:

- Her çocuğun yaşama hakkı vardır.
- Her çocuğun yeterli beslenme, barınma, dinlenme ve tıbbi bakım hakkı vardır.
- Her çocuğun sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı vardır.
- Her çocuk dinlenme, oynama ve eğlenme hakkına sahiptir.
- Her çocuğun kendisiyle ilgili işlemlere katılma ve görüş bildirme hakkı vardır.
- Hiçbir çocuk ağır işlerde çalıştırılmaz.
- Çocuklar her türlü sömürü, kötü muamele, şiddet ve ihmale karşı korunmalıdır.

UYGULAMALAR

1. Aşağıdaki çocukların verdikleri bilgilere bakılarak hangi çocukların haklarının ihlal edildiğini verilen kutucuklara yazınız.

Barack

Siyah tenli olduğum için arkadaşlarım benimle oyun oynamak istemiyor.

Ammar

Henüz 13 yaşındayım ama ülkenin kurtuluşu için cephede düşmanlarımızla savaşıyorum.

Utku

Yaşadığımız köyde okul olmadığı için ailemle birlikte büyük şehire göç ettik.

Ailem geçim sıkıntısı yaşıyor. Ben de okulumu bırakarak çalışmaya başladım.

Sibel

Mahallemize yeni bir park yapıldı. Ödevlerimi bitirdikten sonra bu parkta gönlümce oynayabiliyorum.

Zeynep

Semtimizde sağlık ocağı olmadığı için doktora muayene olamadım.

Baran

UYGULAMALAR

2. Aşağıdaki resimleri, Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin maddeleri ile örnekteki gibi eşleştiriniz.

1

a

MADDE 32

Çocuklar, büyükler gibi bir işte çalışamaz. Ülkelerin belirlediği yaştan altındakiler çalıştırılmaz.

2

b

MADDE 38

Çocuklar savaştan korunmalıdır. On beş yaşından küçük bir çocuk askere alınamaz.

3

c

MADDE 9

Her çocuğun iyi beslenmeye, sıcak bir yuvaya ve bir aileye sahip olma hakkı vardır.

4

d

MADDE 2

Bu sözleşmedeki haklar bütün çocuklar içindir; hiçbir çocuğa ırkı, rengi, dili, dini veya cinsiyeti yüzünden ayırım yapılamaz.

5

e

MADDE 23

Engelli çocuklar özel olarak korunurlar. Devlet onların bakımlarını eğitimlerini ve iş sahibi olmalarını sağlar.